

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Epistola 196

Citation: Holberg, Ludvig: "Epistola 196", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. Billeskov Jansen, Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 176.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holb11val-shoot-workid64496/facsimile.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

EPISTOLA CXCVI.

Til **

Du forlanger at vide hvorledes jeg blev tracteret forgangen Torsdag udi det store Giæstebud, som jeg mod min Sædvane bivaanede. Saasom Retterne vare mange, og min Ihukommelse nu omstunder er meget slet, saa er det mig umueligt at giøre mindste reede derfor. Dette alleene kand jeg erindre, at jeg gik saa godt som fastende fra Bordet. Du vil vel dertil sige, at dette var min egen Skyld: Nej! Det var dog ikke min Skyld. Aarsagen maa heller tilskrives den vedtagne Skik, at dølge Retterne for de indbudne Giæster. Du veed, at jeg gierne æder mig mæt paa een god Ret, og lader de andre staae u-rørte. Saasom nu de første Retter ikke accommoderede mig, lod jeg een efter anden passere, agtende at æde mig mæt, enten paa et Stykke kaagt eller stægt Kiød, naar det blev frembaaret, og som jeg kunde ikke andet end vente. Min Forventning slog mig ey heller Fejl; men til min Uheld bestod Steegen udi Giæs og Griis, hvilke vare mig for rørige, og dermed sluttedes Maaltidet, og jeg stod med en tom Mave op fra Bordet; saa at det gik mig her, som udi det gamle Græske Giæstebud, hvorom Plutarchus taler, da den Macedoniske Konge Philippus bad Giæsterne at spare sig til den sidste og beste Ret, hvilken ikke fremkom. Jeg faldt derfor paa de Tanker, at giøre Forslag til Giæstebuders Reformation, saavel i Henseende til denne Hændelse, som i Henseende til andre Ting. Man burte efter mine Tanker indføre den Skik, som er brugelig paa nogle andre Stæder, nemlig, at vise Giæsterne Kiøkken-Seddelen, saa kunde ingen underkastet saadan Uheld, som mig vederfoer. Athenæus vidner, at saadant var i gamle Dage brugeligt, nemlig, at alle Retternes Navne vare skrevne paa en Tavle, paa det, at Giæsterne kunde vide, hvad som af Kokken var tillavet.

Ἔθος ἦν ἐν τοῖς δαίττοις τῷ ἐστιάτορι κατακλιθέντι προδίδουσαι γραμματιδίον τι περιέχον ἀναγραφὴν τῶν παρεσκευασμένων ἐφ' ᾧ εἰδέναι ὅ τι μέλλει εἶναι φέρειν ὁ μάγειρος. Adskillige andre Ting have ogsaa rindet mig i Sinde, som udi vore Gæstebudder ere latterlige. Ved hver Ret, som frembæres, gjør Verten gemeenligen Undskyldning, sigende, at den er ikke som den burte være; item at Gæsterne kunde have været bedre accommoderede hiemme, men tilligemed nøder dem til at spise, hvilket synes at være det samme, som at raade fra og til paa eengang. Jeg holder meer med den Skik, som bruges i Engelland, hvor Vertinden roser sin egen Mad, og ved hver Ret siger, at den er saa god, som nogen i Engelland (as any in England) thi derved opmuntres Gæsterne til at æde. Nogle af Gæsterne have og den Sædvane, at declamere imod Retternes Mængde, skjønt ingen æder meere end de samme. Det er med slige Folk Plautus skiemter udi hans Milite glorioso saaledes:

*Nam hi solent, quando accubuere, ubi cœna apposita est,
dicere:*

*Quid opus fuit hoc sumtu tanto nostra gratiâ?
Insanivisti hercle! Nam idem hoc hominibus sat erat decem,
Qvod eorum causa obsonatum est, culpant, et comedunt
tamen.*

Saaledes gik det og til udi dette vort Gæstebud. Thi Magister Theodorus som var min Sidemand, prædikede med Væmodighed imod hver Ret; men jeg saae ham dog intet Qvarteer at give til nogen, saa at det kom mig for ligesom han vilde æde alleene, og ingen Med-Participanter have. Saadanne smaa Betænkninger gjorde jeg mig over dette Gæstebud; hvorfor jeg raader hverken dig eller nogen anden at bede saadan Criticus til Giest. De Reflexioner, som jeg ellers gjør over Gæstebud i Almindeligbed ere disse. Jeg fordrister mig vel ikke til at fordømme Gæstebuder, saasom det er en Skik ligesaa gammel som

Verden: Jeg ønskede alleene, at det ikke skeede saa ofte; saasom jeg haver mærket, at deslige Invitationer incommodere ikke mindre Gæsterne end Verten. Jeg vil ikke tale om de Bekostninger, som derpaa gøres. Vertens Huus bringes derover et Par Dage i Forvirrelse; og Gæsterne krympe sig ofte over Invitationer, som udi simpel Stiil er af saadan Indhold: *Herren og Fruen lader formelde deres Respect, bedende, at de i Dag ville sætte alle deres Forretninger til Side, pynte sig en Times Tiid, og leje en Vogn, for at spise med dem, formodende, at de med samme Incommoditet paa begge Sider invitere vort Huus igien næstkommende Uge.* Jeg forbliver etc.

EPISTOLA CCX.

Til **

Jeg var forgangen Uge udi et Sælskab, hvor der hæftigen blev disputeret, om Mr. Bayle eller hans Modstandere haver ret udi den Tvistighed angaaende Virkninger af Vantro og Overtroe, som endnu varer, og maaskee endnu længe vil holde ved, saasom begge Partier have Forraad paa Argumenter og Exempler, som tages af Historier og daglig Erfarenhed, for at bestyrke deres Meeninger. Man veed, at Mr. Bayle vidtløftigen haver søgt at vise, at et Societet kand bedre bestaae af Vantroende end af overtroeske Borgere, og at Superstition fører større Uheld med sig, og gjør et Menneske verre end ingen Troe. Efter at begge Partier udi ovenmældte Sælskab længe havde bombarderet paa hinanden, og opkaaget alle de Argumenter og Exempler, som anføres af Bayle og hans Modstandere, vendede de sig til mig, spørgende hvad min Tanke var herom. Jeg undskyldede mig strax derfor, saasom jeg ikke skiøttede om at være Commissarius udi en saa delicat Sag. Men jo meere jeg vegrede mig derved, jo stærkere blev jeg